

úryvek: RYBÁK, David. *Fenomenologické redukce a vzdělání*. Praha: Karolinum, 2019. 392 s. ISBN 978-80-246-4336-6.

Smysl vzdělání spočívá v přetvoření celého člověka, v přivedení ho k sobě samému tím, že dokáže „myslet vlastní hlavou“, že se dokáže na věci dívat v souvislostech a do hloubky (Němci mluví v hegelovské tradici o „vernetzendes Denken“) ¹ a nepřejímá jenom povrch, který je neustále předváděn uvnitř mediální výchovou produkované jeskyně. Hegelovsky vyjádřeno, abstraktně myslí ten, kdo není schopen myslet ducha, který proniká celým životem, který není schopen vidět celek souvislostí, v nichž sám stojí, pouze zírá na izolované momenty, které jsou před něho nahodile předkládány.

Tak je též dnes jako vzor efektivity představováno vzdělávání pomocí elektronických prezentací, v nichž jsou rychle a ihned přístupny informace, znalosti, které si má žák osvojit. Vědění podstatného, umění rozlišit mezi podstatným a nepodstatným, mezi důležitým a nedůležitým je zde nahrazováno okamžitými, instantními, ihned či po rychlém zapracování použitelnými znalostmi. Ale tím je zrušena možnost myslet, hegelovsky vyjádřeno, *práce negativity pojmu*, vlastní pracné hledání, které je zároveň sebe-hledáním jakožto vzdělaného. Není rozuměno tomu, že masa textu a souvislostí, kterými musí student projít a probrat se, není zbytečným balastem, který je nejlépe zrušit, protože zbytečně prodlužuje vzdělávací proces, ale je naopak podstatnou látkou, skrze niž teprve se rodí bytost schopná myslet vlastní hlavou, rozlišit, co je důležité a co ne. Redukce čehokoliv, jakkoliv důležitého, na stejnost v horizontu faktů, neschopnost rozlišit důležité od nedůležitého, to není něco, co ohrožuje jenom „veřejný“ prostor, ale naopak tento smysl vědění jako pouhé informace, je vepsán do vzdělávání samotného.

Jde o celek, celkový ohled, který se ze vzdělávacího pohybu vypařil ve prospěch specializovaných dovedností. A to dokonce i v těch oblastech výuky, kde je tématem „svět“ jako takový, i v těch je výklad veden nikoliv s ohledem na podstatnou nutnost, na ideu, ale s ohledem na vytvoření určité *představy* světa, v níž jakákoliv vázající nutnost absentuje, a v níž tedy absentuje též výchova v pravém smyslu. I tato absence ovšem „vychová“, ale nikoliv tak, jak se domnívá, vzdělávacími metodami a vzdělávacími obsahy, nýbrž právě kontextem, horizontem, kterým jsou tyto obsahy nesený, totiž nezávažností a libovůlí.

---

¹ WOLFGANG, Klafki. Perspektivy vzdělání – základní rysy internacionální výchovy. *Pedagogika*. 1992, 42(3), s. 312.